

't Seghen Waert

jaargang 22 aflevering 3

september 2003

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dbr. E.H. Oskam, voorzitter

Juweellaan 175, 2719 SB Zoetermeer
tel. (079) 361 65 38

dbr. R. A. Knotter, secretaris

Smallingerland 6, 2716 AD Zoetermeer
tel. (079) 352 10 22

mw. H.E.M. Westerman, penningmeester

Nassaulaan 12, 2712 AX Zoetermeer
westdijk@hetnet.nl
tel. (079) 316 81 21

mw. I. de Kler (A.W.Z.)

dbr. C.A.M. Klein (G.W.Z.)

dbr. G. J. Moers (I.S.V.)

Archeologische werkgroep

dbr. B.F.F.H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer
bvdven@worldonline.nl
tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mw. M.E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer
kalkema@wanadoo.nl
tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dbr. E.W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer
tel. (079) 316 48 58

Archief en bibliotheek

mw. J.M.C. Huisman-Aaftink

Bernhardstraat 2, 2712 CS Zoetermeer
jokehuisman@hetnet.nl
tel. (079) 316 31 79

Ledenadministratie

dbr. A.Ph. Rademaker

Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer
arademaker@wanadoo.nl
tel. (079) 316 43 74

Redactie

mw. C.J. Moerman-van Voorst

Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer
c.j.moerman@planet.nl
tel./fax (079) 352 14 88

dbr. P. Drapers

mw. F.M.J. Heidt-Reeuwijk

dbr. Th. van der Poel

dbr. A.C.J. Vermeulen (publicaties)

t Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer.
ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in
't Oude Huis, Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Website: <http://www.oudsoetermeer.nl>

E-mail: info@oudsoetermeer.nl

Openingstijden archief en bibliotheek:
iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopmiddag A.W.Z.: eerste zondag van
de maand 14.00-17.00 uur

Inloopavond G.W.Z.: eerste maandag van
de maand 20.00-22.00 uur

Inhoud

Van de redactie	1
Activiteiten	2
Register op 't Seghen Waert	3
Lastige Letters Leren Lezen?	4
Hartelijk welkom aan de volgende nieuwe leden	4
Van Zoetermeer-Zegwaard tot Zoetermeer-Oost	5
Tweehonderd jaar Groenheijde in Zoetermeer, 1803-2003	12
Zoetermeer en de Watersnoodramp van 1953	21
Beschikbare publicaties	27

Van de redactie

In deze aflevering vermelden wij weer een behoorlijk aantal nieuwe leden. Zo groeien we langzaam maar zeker naar de twaalfhonderd. In plaats van het gebruikelijke interview wordt een aardig stukje historie weergegeven betreffende de spoorlijn langs Zoetermeer en de lotgevallen van het station tussen 1868 en heden. Het zal u duizelen van de vele Aries Groenheijde, die hier de laatste tweehonderd jaar hebben gewoond, maar een klein stamboompje aan het einde van het verhaal brengt opheldering. Tenslotte een artikel in het kader van 'vijftig jaar later', dat de betrokkenheid laat zien van Zoetermeer bij de watersnoodramp van 1953. Wij wensen u veel leesplezier. Kopij voor de vierde, tevens laatste aflevering van dit jaar verwachten wij graag vóór 1 november a.s.

Activiteiten

Open Monumentendag: Boerenbouw, zaterdag 13 september

Met het thema Boerenbouw zit Zoetermeer goed. In het dorp en langs de oude uitvalswegen temidden van alle nieuwbouw van de voormalige groeikern is gelukkig een flink aantal boerderijen bewaard gebleven. Een aantal doet mee aan de Open Monumentendag op zaterdag 13 september. Allereerst Stadsboerderij Het Buitenbeest, gevestigd in een rijksmonument, die dit jaar twee dagen, dus zowel op zaterdag als zondag, geopend is. Kinderen kunnen hier onder begeleiding zelf boerderijen timmeren. Ook is er een tentoonstelling over het verleden van de boerderij te zien.

Hofstede Meerzicht, ook een rijksmonument, is geopend tussen 12.00 en 16.00 uur. Oud-bewoner Jan Groenewegen toont daar een bijzondere collectie gebruiksvoorwerpen op het gebied van de melkveehouderij, zoals een vlijm om een koe ader te laten, een tangetje om een dichtgetrapte speen weer open te maken en een dolk om gassen uit de maag van de koe te laten ontsnappen. Om 13.00 en 15.00 uur geeft hij een rondleiding.

De naast de Hofstede gelegen particulier bewoonde boerderij Voorzorg is gedeeltelijk te bezichtigen, eveneens tussen 12.00 en 16.00 uur. In de Nicolaaskerk is de tentoonstelling De heilige Koe te zien en in Galerie De Vlaming een expositie over katten. Korenmolen De Hoop zal speciaal boerenbrood verkopen. In 't Oude Huis zal het Historisch Genootschap Oud Soetermeer zich middels verschillende werkgroepen presenteren. De Archeologische Werkgroep toont onder meer botten van koeien, varkens en schapen en andere zaken die opgegraven zijn. De Genealogische Werkgroep toont de stambomen van boerenfamilies. De bibliotheek laat boeken en archiefstukken zien die over het boerenleven zijn verzameld.

Ook zal het historisch genootschap in samenwerking met de gemeente, afdeling Monumentenzorg, de Zoetermeersche Boerencourant uitbrengen. Vele foto's van oude boerderijen, het boerenleven en interviews geven een beeld van het belang van de landbouw in Zoetermeer tot het vierde kwart van de twintigste eeuw. De krant is tegen een zeer geringe vergoeding verkrijgbaar. Kortom, veel activiteiten op zaterdag 13 september! Pak benenwagen of fiets, desnoods een auto en kom binnen!

Bustocht Noord-Holland, zaterdag 20 september

Voor de bustocht zijn nog enkele plaatsen beschikbaar (zie uitgebreide aankondiging in 't Seghen Waert van mei 2003). Opgeven bij mw. Fia Brandhorst, tel (079) 3517047 of mw. Corry de Graaf, tel. (079) 3167276.

De kosten bedragen €25 per persoon, inclusief koffie met versnapering. Het bedrag bij voorkeur overmaken op giro 4788145 ten name van Historisch Genootschap Oud Soetermeer te Zoetermeer, onder vermelding van excursie 20 september. Vertrektijd: half negen vanaf de Marijkestraat. Museumjaarkaart of Rabo-europas meenemen!

Dialezing op dinsdag 21 oktober over agrarische bedrijven

Deze dialezing staat in het teken van het jaar van de boerderij. Op de Open Monumentendag, zaterdag 13 september j.l., wordt aandacht besteed aan deze gebouwen.

In het verleden was Zoetermeer een agrarisch dorp met akkerbouw- en tuinbouwbedrijven en veehouderij. Door de uitbreiding is dat totaal veranderd. Het is nu Zoetermeer-stad geworden.

Vóór de uitbreiding waren er honderd agrarische bedrijven, t.w. veehouderij, akkerbouw en twintig tuinbouwbedrijven. De diaserie toont een selectie van de bovengenoemde bedrijven. Daarbij zal Cor van Wieringen een toelichting geven.

De dialezing wordt gehouden in 't Centrum' achter de Pelgrimskerk, Frans Halsstraat 3. Aanvang 20.00 uur. De toegang is gratis voor leden, voor niet-leden €3,00.

Register op 't Seghen Waert

Voor diegenen die jarenlang trouw alle afleveringen van 't Seghen Waert hebben bewaard en wel eens wat willen terugzoeken, is er nu een register beschikbaar op alle* artikelen die sinds 1981 zijn verschenen. Het register vermeldt titels, onderwerpen en auteurs en is op onderwerp ingedeeld. Als u over een computer beschikt, kunt u het register ook digitaal doorzoeken op trefwoorden.

Bestellen van een digitale versie (gratis) via een e-mail aan info@oudsoetermeer.nl Een uitdraai op papier (13 blz.) ontvangt u na overmaking van €5 op girorekening 47 88 145 t.n.v. HGOS onder vermelding van "Register SW".

(* niet opgenomen: berichten, notulen enz.)

Lastige Letters Leren Lezen?

Aan deze oproep in het vorige "t Seghen Waert" heeft al een aantal enthousiaste mensen gehoor gegeven door zich op te geven.

Ter herinnering: we gaan vanaf september met een groepje belangstellenden oude teksten proberen te lezen om hierin vaardigheid te krijgen. We doen dit een woensdagavond per maand waarna we een tekst als huiswerk voor de volgende keer mee krijgen. Ronald Grootveld zal ons geheugen nog even opfrissen en een korte uitleg geven voor hen met weinig of geen ervaring.

U kunt zich nog opgeven bij Ron Tousain, ronron@hetnet.nl of (079) 316 56 54.

Hartelijk welkom aan de volgende nieuwe leden:

Dhr. A.C.J. Droogh, Zegwaartseweg 94B, Zoetermeer
Dhr. W. van Duijvenbode, Saturnusgeel 10, Zoetermeer
Dhr. C. van Elleswijk, Aloëbruin 24, Zoetermeer
Dhr. F.N.H. van Helmond, Dunantstraat 1045, Zoetermeer
Dhr. J.M. Henneken, Valenberg 22, Zoetermeer
Dhr. J.L. de Jong, Medeaschouw 40, Zoetermeer
Dhr. C. Koolmees, Hazelnootgaarde 14, Zoetermeer
Mw. J. Kwakernaak, Smetanarode 43, Zoetermeer
Dhr. P.A.J. de Nobel, Natuursteenlaan 113, Zoetermeer
Mw. S. de Nobel-Rickarts, Natuursteenlaan 87, Zoetermeer
Dhr. V.J.M. Noman, Charlie Parkerode 11, Zoetermeer
Mw. M.M. Soeters-de Nobel, Mahoniehout 19, Zoetermeer
Dhr. en mw. Slootweg-Hage, P.O.Box 60195, Paphos 8128 Cyprus
Dhr. A.P. Sonneveld, Travertin 29, 't Harde
Dhr. Prof. Dr. R.J. van der Spek, Baan 45, Haarlem
Dhr. L. van Veen, du Meelaan 320, Zoetermeer

Van Zoetermeer-Zegwaard tot Zoetermeer-Oost

Ria Moers - de Vree

Inleiding

De interviewgroep Sprekend Verleden laat u iedere keer als er een verenigingsblad verschijnt meegenieten van de verhalen die door de geïnterviewde worden verteld. Maar buiten de interviews komen we ook wel eens met een stukje historie over het Zoetermeer van vroeger. Deze keer gaat het over een station dat in de loop van de tijd verschillende namen heeft gehad, zoals Zoetermeer-Zegwaard, Soetermeer-Zegwaard, alleen Zoetermeer en Zoetermeer-Oost. Wij gaan met u terug naar het jaar 1859.

Historie van een treinstation

In 1859, twintig jaar na de opening van de eerste spoorweg in Nederland, ontstond het eerste plan voor een spoorwegverbinding in dit gebied. Er moest een aftakking komen van de verbinding Utrecht-Rotterdam naar Den Haag via Gouda. Gelijktijdig was er een aanvraag voor een lijn van Scheveningen naar Woerden via Leiden. Voor deze twee plannen was veel belangstelling. Het publiek gaf de voorkeur aan de eerste optie. De tweede lijn zou worden verzorgd door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij (H.S.M.), terwijl de eerste optie zou worden verzorgd door de Nederlandsche Rijn Spoorwegmaatschappij (N.R.S.). De regering deed een keus in het voordeel

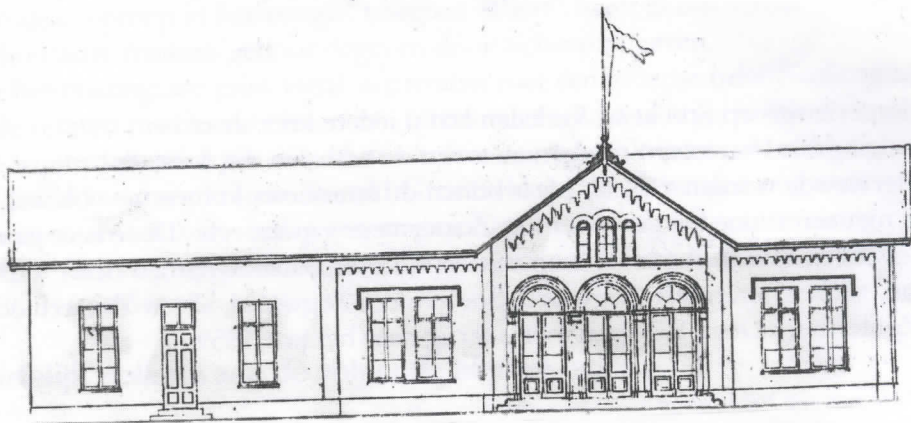
Bloembinderij

DE NOBEL

voor al uw ❁ Relatiegeschenken
❁ Bloemdecoraties
❁ Smaakvolle boeketten
❁ Bruidswerk
❁ Rouwwerk

Dorpsstraat 86k, Zoetermeer, telefoon (079) 316 93 11

Gewel Pleinzijde

Bouwtekening van het stationsgebouw uit 1906

van de H.S.M. De Tweede Kamer verwierp de voorgestelde onteigeningswet en de H.S.M.-lijn kon niet worden gerealiseerd. De N.R.S. begon nieuwe onderhandelingen en verkreeg op 27 mei 1867 toestemming langs Zoetermeer, dat met Zegwaard één geheel vormde, een nieuwe lijn toe te voegen aan het al bestaande Nederlandse spoorweginet. Het tweelingdorp telde toen ruim 2.500 inwoners.

Station Zoetermeer-Zegwaard

Op 16 mei 1868 vond de aanbesteding plaats voor de bouw van station Zoetermeer-Zegwaard naar het ontwerp van architect A.W. van Erkel. Het station bevatte een vestibule waarin kaartjes konden worden verkocht, een wachtkamer eerste en tweede klasse, een damessalon en een wachtkamer derde klasse. Aan de afwerking was veel zorg besteed. Alle ramen werden bezet met half-wit Frans glas. De muren van de wachtkamer eerste klasse en de damessalon kregen vurenhouten schroten en daaroverheen werd behangseldoek gespannen in de kleuren olijf en eikenhout, tevens voorzien van randen en ornamenten. Ook de retirade werd niet vergeten. Vijf stel privaten, voorzien van grenenhouten onderbrillen en lindehouten bovenbrillen. Vier urinoirs van gegoten ijzer maakten het geheel compleet. Gelijktijdig kwam er ook een woning voor de stationschef. Voor dit erebaantje kwam Willem van der Wolk (1830-1911) in aanmerking. Hij kreeg een jaarsalaris van fl. 940,00. Inmiddels ging in 1880 de N.R.S. over de kop. De maatschappij werd overgenomen door Staatsspoorwegen (SS).

Het bedrijfsleven profiteert van het station

Zoetermeer-Zegwaard was in die tijd een bloeiende gemeente met veel bedrijven die gebruik konden maken van de trein, het rangeerterrein en van de losplaatsen voor de aangevoerde artikelen. Voor Nutricia werden via het spoor ladingen steenkool aangevoerd, die de machines in de fabriek draaiende moesten houden. Omdat er rond 1900 veel meisjes bij Nutricia werkten, was de trein een uitkomst, want ze stapten als het ware voor de deur uit. Andere Zoetermeerse bedrijven wachtten op de vaten en tonnen margarine en boter die zij hadden besteld om in Zoetermeer te verwerken. Dan waren er nog de bodendiensten die hun handen vol hadden aan het vervoeren van allerhande goederen die via het station werden gedistribueerd voor de hele omgeving. Op de losplaatsen van het rangeerterrein was het daardoor dagelijks een drukte van jewelste.

Koffiehuis Sterrenberg

Om even bij te komen en misschien ook nog wat zaken te doen, was er vlakbij het station het Stationskoffiehuis Sterrenberg. Dit koffiehuis stond aan de toen geheten Molenweg 170, nu Eerste Stationstraat 170a. De Molenweg was een stoffig en modderig pad en na het werken en zakendoen ging een heerlijke kop koffie er wel in. De eigenaar had naast zijn koffiehuis een uitspanning waarin zijn klanten hun paarden lieten verzorgen en waar ze hun wagens konden stallen.

Het stationskoffiehuis naast Nutricia, dat werd beheerd door Willem Sterrenberg

De ravage na de brand, op 4 februari 1905, was groot

Een grote brand

Op 4 februari 1905 heeft een brand het mooie station in de as gelegd. De vrouw van de stationschef rook een sterke brandlucht om half vijf en zag dat het station in brand stond. De brand was al te ver heen om hem nog te kunnen blussen. De windrichting was gunstig, zodat Nutricia geen schade had opgelopen. Maar de treinen moesten blijven rijden, dus kwam er voor onbepaalde tijd een noodgebouw.

Een nieuw station en twee seinhuizen

Op 8 mei 1906 vond de aanbesteding plaats van een nieuw stationsgebouw en twee seinhuizen, één ter hoogte van de Rokkeveenseweg en één bij de spoorwegovergang Stationsstraat. De kosten van deze drie gebouwen kwamen op fl. 61.150,00. Er werd nu gekozen voor een 'eilandstation', dat toen in de mode was. Een jaar later, op 30 april 1907, konden het nieuwe station en de seinhuizen in gebruik worden genomen. Als seinhuiswachter is toen aangenomen Helmert Veldhuizen, geboren in Kralingen op 17 september 1870. Veldhuizen werkte voor die tijd in Ressen (gemeente Bemmelen). Hij vroeg overplaatsing aan naar een van de nieuwe seinhuizen in Zoetermeer. In 1907 woonde hij aan de Rokkeveenseweg. Hij was toen getrouwd met Jannetje Huurman.

Slechts een viertal stoptreinen per dag deed Zoetermeer-Zegwaard aan. Gestopt werd aan de halte Zuidplaspolder te Zevenhuizen-Moerkapelle, Bleiswijk-Kruisweg, Zoetermeer-Zegwaard, Nootdorp-Noord en Voorburg.

Midden jaren dertig werd de lijn Gouda-Den Haag bereiden door dieseltreinen en van 1938 af door elektrische treinen. Veel plezier heeft de Zoetermeerse bevolking daar niet aan beleefd, want op 15 mei 1938 werd het station voor reizigersvervoer gesloten.

Station gesloten, Citosa neemt het streekvervoer over

De busdienst Citosa nam als streekvervoerbedrijf het personeel over en begon met busdiensten: Rotterdam-Leiden (via Hilleegersberg, Berkel, Zoetermeer, Hazerswoude), Delft-Gouda (via Pijnacker, Zoetermeer, Moerkapelle), Zoetermeer-Den Haag (via Leidschendam, Voorburg, Rijswijk), Delft-Leiden (via Nootdorp, Leidschendam, Zoetermeer). Zo werd Zoetermeer een belangrijk knooppunt voor busvervoer in onze regio.

In de oorlog gaat het station weer open

Gedurende de oorlogsjaren 1940-1945 ging het station weer open voor reizigersvervoer. Op 10 juni 1940 reden in beide richtingen weer acht treinen. De naam van het station Soetermeer-Zegwaard werd op 6 oktober 1941 veranderd in station Zoetermeer, naar alle waarschijnlijkheid omdat Zegwaard was opgeheven als zelfstandige gemeente.

Helmert Veldhuizen (Kralingen 1870) kwam in 1907 naar Zoetermeer. Hier staat hij in het seinhuisje. Foto mw. Van der Slik-Veldhuizen

Feestelijke heropening van station Zoetermeer Oost in 1965. Op het perron stond nog een noodgebouwtje

Spoorwegstaking

Op 17 september 1944 was als gevolg van de spoorwegstaking geen treinverkeer meer mogelijk. Toen de staking voorbij was, werden het station en de woning van de stationschef door de Duitsers in bezit genomen. In de woning zaten tijdelijk krijgsgevangenen, die er een vreselijke troep van maakten. De verschillende wagons op de losplaats werden herhaaldelijk beschoten of gebombardeerd door overscherende vliegtuigen.

Koekfabriek De Duif

Na de oorlog is het stationsgebouwtje nog enige tijd in gebruik geweest als kleine koekfabriek. De directeur, de heer Holst, bakte hier met enkele jonge medewerkers de bekende Willemientjes. Het Willemientje was een heel dun koekje met een speciale botersmaak. Op vrijdagmiddag kon je er voor fl. 1,00 een blik met brokstukken koek kopen. Die blikken koek gingen als warme broodjes over de toonbank. Volgens zeggen is De Duif ook voor de oorlog enige tijd in een stationsruimte aan het bakken geweest.

Station Zoetermeer weer in het spoorboekje

In de na-oorlogse periode werd het station Zoetermeer van 20 mei 1951 tot 18 mei 1952 weer in het spoorboekje opgenomen. Dit was echter van korte duur. De treinreizigers moesten zich daarna weer in bussen van de Citosa laten vervoeren. De proefperiode van één jaar was niet wat men ervan verwachtte.

Pas na dertien jaar, op 29 mei 1965, werd het station voor de vierde keer opengesteld. Er was toen nog geen echt stationsgebouw, dat zou pas een jaar later worden gebouwd. Er kwam een noodgebouw van hout, dat werd geopend door een directeur van de N.S., omringd door genodigden. Iedereen was blij dat er weer met de trein kon worden gereisd. Toen telde Zoetermeer ruim 11.000 inwoners.

Station Zoetermeer-Oost

Het derde stationsgebouw was inmiddels gesloopt en in 1966 verrees er een nieuw stationsgebouw, ontworpen door Ir. J. Bak. Op 3 juni 1973 kreeg het station weer een andere naam, namelijk Zoetermeer-Oost. Deze wijziging was nodig, omdat er in Zoetermeer verschillende andere stations in aanbouw waren. Een ervan kwam aan de lijn Den Haag-Gouda te liggen. Dit station kreeg de naam Zoetermeer. Nu, zoveel jaren later, rijden er twee maal per uur treinen in beide richtingen. Dat er veel mensen gebruik van maken, ligt voor de hand. Het oude dorp en een groot gedeelte van de wijk Rokkeveen zijn blij met station-oost. Ook voor personeel van het industrieterrein in Rokkeveen is dit station niet meer weg te denken.

Bronvermelding:

C.J.W. Gravendaal: 'Zoetermeer meer dan een eeuw aan het spoor', gepubliceerd in 'Vervoer 10, 1977'.

Bij Fris Versshop voor al uw...

- **Hollandse en buitenlandse kaasspecialiteiten**
- **vers gebakken noten**
- **heerlijke zuidvruchten**
- **kakelverse eieren**
- **paté's en salades**
- **boerenzuivel**

Dorpsstraat 96 / 2712 AM Zoetermeer / Telefoon/fax (079) 316 76 16

Tweehonderd jaar Groenheijde in Zoetermeer, 1803-2003

J. Heemskerk

Eind 1803 vestigde zich een zekere Arie Groenheijde te Zoetermeer. Nu, in 2003, wonen er nog steeds nakomelingen van hem. Tweehonderd jaar onafgebroken Groenheijdes in Zoetermeer, een moment om even bij stil te staan en in te gaan op hun lotgevallen in die 200 jaar.

Arie had geen toekomst in Wateringen

Op 18 december 1803 trouwde in Maasland Arie Groenheijde. Hij was 26 jaar en woonde te Wateringen. Hij had het beroep van zijn vader: rietdekker. Zijn vader was het jaar ervoor overleden en diens bedrijf was overgenomen door Aries oudere broer, Bruin Groenheide (een andere schrijfwijze van de naam Groenheijde, maar daarover verderop uitleg). Voor Arie was op dat bedrijf geen plaats. Hij moest dus zijn eigen weg vinden. Zijn moeder was ook al overleden. Hij stond er dus alleen voor. Het aangaan van een huwelijk was een eerste stap. Samen met zijn bruid, Aaltje van der Vaart uit Maasland, ging hij zijn toekomst tegemoet. Maar die lag niet in zijn geboorteplaats Wateringen. Daar werkte zijn broer al als rietdekker. Voor een tweede rietdekker daar zou er onvoldoende werk zijn. Hij moest elders een plek zien te vinden om zijn beroep uit te kunnen oefenen. Hij heeft die plaats gevonden in Zoetermeer.

MEEÛS®

Goed geregeld dus.

Huis kopen? Huis verkopen?

079-3167771

Waarom juist in Zoetermeer?

Het was een voor hem wildvreemde plaats buiten de regio van het Westland, waar hij, zijn familie en schoonfamilie woonden. De echte reden is niet bekend. Mogelijk heeft meegespeeld, dat juist in die tijd de kavels van de Nieuw Drooggemaakte Polder aldaar in de verkoop kwamen. Na de droogmaking van deze polder in 1769 had het Ambacht Zoetermeer de kavels al willen verkopen, maar dat was toen niet gelukt. Ze zijn toen steeds voor perioden van zeven jaar verhuurd. In 1803 lukte dat wel. Arie heeft er een van gekocht, nr. 30, gelegen aan de Voorwegwating (Na Aries dood is het huis op dit perceel afgebroken en is er een nieuw huis gebouwd, thans Vlamingstraat 24). Zo kwam Arie naar Zoetermeer.

Vele nakomelingen

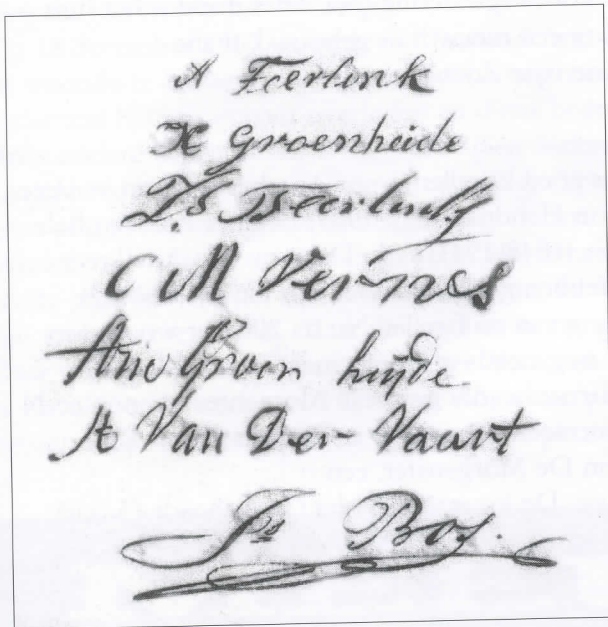
Het is hem en zijn nageslacht er goed bevallen, want Arie heeft er zijn verdere leven gewoond. Zijn oudste zoon Hendrik (1813-1909) heeft er ook zijn hele leven gewoond. Diens zoon Arie (1848-1941) ook. Deze tweede Arie kreeg vijf zoons die er ook allemaal hebben gewoond. Vier van die vijf zoons zorgden voor een fikse uitbreiding van de familie. Nu na 200 jaar woont een groot deel van Aries nageslacht nog steeds in Zoetermeer. Sinds 1803 is Zoetermeer niet meer zonder Groenheijdes geweest. Momenteel wonen er 24 nakomelingen van Arie in Zoetermeer. De oudste is Cornelia Henneken-Groenheyde (89 jaar), wonend in De Morgenster, een achterachterkleindochter van Arie. De jongste is Nisha Groenheijde (5 jaar), een achterkleindochter van een achterachterkleinzoon van Arie.

Wat is de juiste schrijfwijze?

De exacte schrijfwijze van de naam Groenheijde is een eeuwenoud probleem, dat ook nu nog een rol speelt in de familie. Vóór 1811 was er geen uniforme schrijfwijze van achternamen. Men schreef zoals het uitkwam. De volgende varianten kwamen voor: Groenheide, Groeneide, Groenheiden, Groenheijde, Groenhijde en Groenheyde.

De invoering van de Burgerlijke Stand in 1811 had daar verandering in moeten brengen. Dat is echter niet direct gebeurd. Arie die in 1803 naar Zoetermeer kwam, schreef zijn naam als Groenheijde, maar bij de aangifte van de geboorte van zijn kinderen vermeldde de ambtenaar van de Burgerlijke Stand de naam Groenheyde. Een van zijn dochters hanteerde de naam Groenheide en een andere dochter Groenhijde. Aries zoon Hendrik schreef zijn naam als Groenheyde, terwijl de ambtenaar van de Burgerlijke Stand hem inschreef als Groenheijde. Men tekende met de naam Groenheyde en op het gemeentehuis stond men ingeschreven als Groenheijde, dat is zo generaties lang verder

doorgegaan. Daardoor heten de nakomelingen van Arie officieel Groenheijde. Een deel van de familie kan dit maar moeilijk accepteren en schrijft zijn of haar naam als Groenheyde, ook al is het officieel Groenheijde. Anderen maken daar geen punt van en schrijven de puntjes op de ij wel. Het gaat niet zo ver, dat het de familie in twee kampen heeft verdeeld, maar het kan op familiebijeenkomsten voor een levendige discussie zorgen.

Trouwakte van Klazina Groenheijde uit 1830. Vader en dochter ondertekenen verschillend

woonde de eerste jaren van zijn huwelijk aan de Voorweg, momenteel nr. 144 en vanaf 1851 in de Vlamingstraat op nr. 30, waar nu het bedrijf van de firma Koot is gevestigd. Toen Hendriks zoon Arie in 1875 ging trouwen, bleef die zoon in het ouderlijk huis wonen en gingen Hendrik en zijn vrouw naar de Dorpsstraat, waar zij het huis nr. 83 (nu schoenenwinkel Van Veen) kochten en daar gingen rentenieren. In 1905 overleed Hendriks vrouw. Hendrik was toen 92 jaar en keerde terug naar het huis aan de Vlamingstraat en trok bij zijn zoon in. In 1906 trouwde Aries oudste zoon Pieter (1878-1975). Die bleef in het huis aan de Vlamingstraat wonen. Arie zelf trok met de rest van zijn gezin naar Dorpsstraat 83 en ging daar rentenieren. De oude Hendrik bleef in huis bij zijn kleinzoon aan de Vlamingstraat en woonde daar in een klompen-

Een gezonde, sterke familie
 Het was gezond toeven voor de Groenheijdes in Zoetermeer. Ze werden allen hoogbejaard. Arie, degene die in 1803 naar Zoetermeer kwam, werd 86, Zijn zoon 95. Diens zoon 93 en diens zoon 97. Dat hoogbejaard worden gaf wel problemen met het zelfstandig wonen. Thuiszorg bestond er nog niet in die tijd. Dus kwam dat op de familie neer. Toen Arie op 82-jarige leeftijd weduwnaar werd, kwam bij hem een getrouwde kleindochter in huis, Aaltje de Wilde, getrouwd met Piet Sjardijn.
 Hendrik (1813-1909)

makershuisje waar hij drie jaar later overleed. Vanaf 1875 had hij gerenteniërd, in totaal 34 jaar.

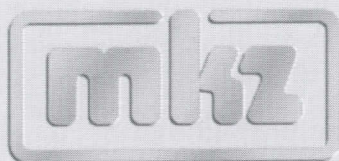
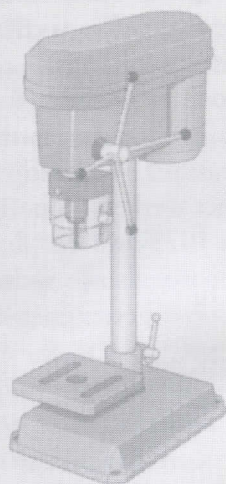
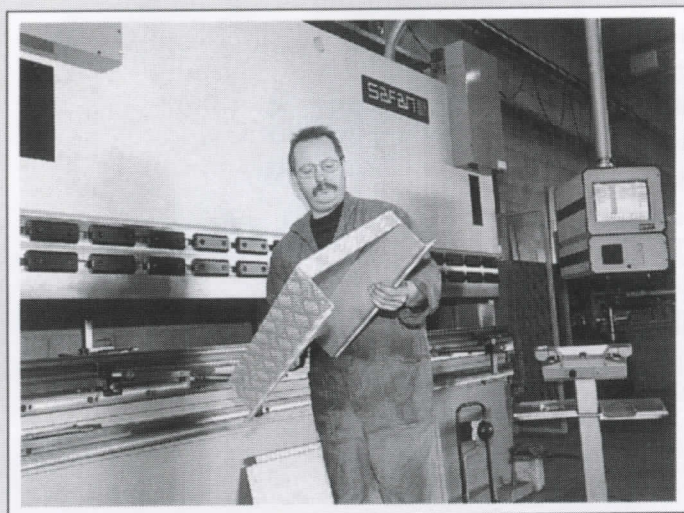
Arie, die naar de Dorpsstraat was gegaan, is daar tot 1941 blijven wonen. De laatste twintig jaar als weduwnaar. Hij is niet bij een van zijn kinderen ingetrokken, maar nam een dienstbode voor dag-en-nacht. Arie was in 1906 gestopt met werken. Toen hij in 1941 overleed, had hij 35 jaar gerenteniërd. Een van Aries dienstbodes was Gijsje de Graaff. Zij is met een Groenheijde getrouwd. Geen familie van Arie, maar nazaat van de familie uit het Westland. Diens vader was net als Arie rietdekker en zo was het contact gekomen. Gijsje en haar man Willem zijn na hun trouwen in 1923 in Pijnacker gaan wonen, waar zij een groentezaak hadden. Hun zoon, Nico Groenheijde, is weer naar Zoetermeer gekomen. Hij is bode geweest op het gemeentehuis alhier. Pieter is tot 1962 in het huis aan de Vlamingstraat blijven wonen. Hij verkocht het huis toen aan de firma Koot. Hij ging wonen in een huis van hem, Molenstraat 19. Hij was toen 84 jaar en het was de eerste keer in zijn leven dat hij verhuisde. Hij is 17 jaar weduwnaar geweest en is verzorgd door zijn jongste dochter die bij hem in huis woonde. Pieter was in 1940 gestopt met werken. Toen hij in 1975 overleed, had hij, net als zijn vader, 35 jaar gerenteniërd.

Hendrik Groenheijde
1813-1909, de oudste
zoon van Arie
Groenheijde 1777-1863

Nu óók voor particulieren!

- LASSEN ○
- ZETTEN ○
- DRAAIEN ○
- VERKOOP ○

MKZ-Metaalbewerking

Industrieweg 21, Zoetermeer

Telefoon (079) 341 63 41

Ook de kolenhandel komt tot een einde

De eerste Groenheyde in Zoetermeer was rietdekker. Zijn zoon Hendrik was dat ook. Diens bedrijf werd in 1875 overgenomen door zijn zoon Arie, die er een kolenhandel bij begon. Arie kocht in 1887 het gebouw van de melkfabriek aan de Voorweg, nadat dit bedrijf gesloten was. Na verloop van tijd is men het 'de oude fabriek' gaan noemen. Arie liet het gebouw ombouwen tot appartementen. Erg solide en luxueus was dat niet gebeurd, want het kwam erop neer, dat het gebouw in 13 delen werd gescheiden met dunne tussenwandjes. Problemen van de bewoners werden op praktische wijze door Arie opgelost. Het verhaal gaat, dat toen een huurder klachten had over de scheve vloer, Arie met een zaag kwam om een stukje van de poot van de tafel af te zagen, zodat de tafel weer recht stond.

Toen Ariës oudste zoon (Pieter) in 1906 trouwde, nam die het bedrijf van zijn vader over. Diens zoon Dirk (1908-1946) nam in 1940 het bedrijf weer van zijn vader over. Dirk was de laatste rietdekker. Het rietdekkerswerk was toen sterk verminderd en het kolenbedrijf was de belangrijkste nering geworden. Na de vroege en plotselinge dood van Dirk is het kolenbedrijf voortgezet door zijn weduwe Maartje en Dirks oudste broer Arie (1907-1975), die later nog voorzitter is geweest van de winkeliersvereniging.

Ook de kolenhandel komt tot een einde

Toen het stoken met kolen minder werd, zijn ze met het kolenbedrijf gestopt en een benzinepomp tegenover hun huis aan de Vlamingstraat begonnen. Dit is financieel lucratief geweest. Helaas is Arie voordat hij stopte met werken overleden, maar zijn weduwe, die hem twintig jaar overleefde, heeft er al die tijd van kunnen rentenieren. En Maartje, de weduwe van Dirk, die 91 is geworden, nog zes jaar langer. Maartje is 55 jaar weduwe geweest. Het langste weduwschap uit de familie.

Ook vele andere familieleden zaten in het bedrijfsleven

Naast de familieleden die in het rietdekkers- en kolenbedrijf zaten, waren er in de twintigste eeuw ook Groenheijdes die een bedrijf of winkel in andere takken van de detailhandel dreven.

Drie zoons van Arie begonnen een boterbedrijf, Hendrik (1881-1959), Jacobus (1886-1963) en Cornelis (1892-1970). Cornelis, die aan de Stationsstraat 31 woonde (thans filiaal van de ABN-Amrobank), was ook lid van de Oranjevereniging. Jacobus woonde Dorpsstraat 60 (thans het middelste deel van het pand van Haaghuis Hof Van der Tas). Toen Jacobus in 1915 uit Zoetermeer naar Voorburg vertrok, verkocht hij het huis aan zijn broer Hendrik. Deze deed later zijn boterbedrijf over aan zijn zoon Bram (1910-2000) en kreeg zelf

Vier generaties Groenheijde uit Zoetermeer-Zegwaard: Arie 1848-1941, Pieter 1878-1975, Arie 1907-1975 en Pieter, geboren 1929

(1848-1941), Bernard (1883-1962), begon op nr. 79 in de Dorpsstraat (thans Zeeman) een fietsenzaak, later een garagebedrijf. Dit is in 1960 gestopt. De enige die nu nog in het bedrijfsleven zit is Cornelis Groenheyde, kleinzoon van Cornelis (1892-1970). Hij heeft sinds 1987 een printbedrijf 'Formprint' in de Radonstraat in Lansinghage.

het beheer van de draad-omroep in Zoetermeer. Hij verzorgde ook eigen uitzendingen in Zoetermeer. Hij had een grote collectie grammofoonplaten en draaide die, ongeacht het genre, kriskras door elkaar. Tussen twee Mozartplaten kon je bv. een voetbal-verslag krijgen. Hendriks oudste zoon Arie (1908-1982) heeft dat later overgenomen.

Arie ging in die tak verder en begon in de Dorpsstraat een radiozaak. Aanvankelijk alleen een werkplaats, later een winkel 'Radio-Groenheyde', die vooral door zijn vrouw Janny groot is gemaakt. In 1966 is die winkel gesloten en heeft Van der Tas het pand gekocht. Janny leeft nog steeds en is kampioen rentenieren (37 jaar).

Een andere zoon van Arie

De vijf Corries

De vijf zoons van Arie (1848-1941) hadden allen een dochter naar hun moeder Corrie genoemd. In 1995 zijn deze vijf Corries (allen tachtigers) geïnterviewd door de werkgroep Sprekend Verleden van het Historisch Genootschap.

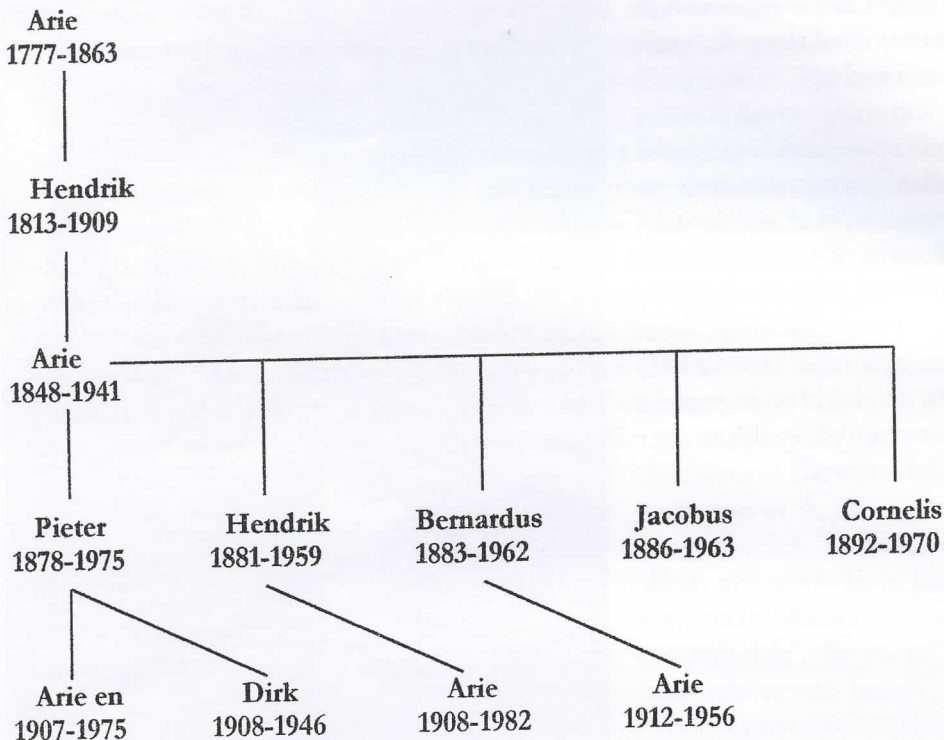
Andere familietakken vestigden zich later ook in Zoetermeer

Nadat Zoetermeer in de jaren zestig van de vorige eeuw satellietstad was geworden, is er een aantal Groenheijdes uit Den Haag naar Zoetermeer gekomen. Zij stammen allen af van Bruin Groenheide (1771-1834), de oudere broer van Arie die in 1803 naar Zoetermeer kwam. Nazaten van Bruin waren begin twintigste eeuw vanuit het Westland naar Den Haag gekomen. En weer twee generaties daarna kwam er een trek naar Zoetermeer. Met deze groep erbij gerekend is de populatie van Groenheijdes zo groot, dat het zeer waarschijnlijk is, dat er over 200 jaar nog steeds Groenheijdes in Zoetermeer zullen wonen.

De Vlamingstraat omstreeks 1960. In het huis links met het rieten dak, nu nr. 30 Firma Koot, woonden van 1851 tot 1962 vier generaties Groenheijde. Foto JosPe, Arnhem

Genealogisch overzicht

Bronnen:

- RA Zoetermeer 97, f. 179v, dd. 14.5.1804:
Transport pand aan de Vlamingstraat, thans nr. 24.
- Not. Arch. Zoetermeer 139, no. 86 en 87, dd. 24.10.1857:
verkoop van Vlamingstraat 24.
- Not. Arch. Zoetermeer 133, no. 52, dd. 7.5.1851:
Koop van Vlamingstraat 30.
- Not. Arch. Zoetermeer 223, no. 3825, dd. 4.11.1909:
verkoop van Vlamingstraat 30 aan P. H. Groenheijde.
- Not. Arch. Zoetermeer 170, no. 71, dd. 25.6.1875:
koop van Dorpsstraat 83 te Zegwaard.
- Not. Arch. Zoetermeer 201, no. 303, dd. 22.2.1887:
koop van de voormalige melkfabriek aan de Voorweg.
- G. Moers - Zoetermeer, een eeuw in foto's (blz. 4, oude melkfabriek).
Mondelinge mededelingen en adviezen van dhr. R. Grootveld.

Zoetermeer en de Watersnoodramp van 1953

Ton Vermeulen

Inwoners van West-Nederland hebben altijd met water geleefd en tegen water gestreden. Water is een levensnoodzaak voor mens, dier en plant; anderzijds kan wateroverlast levensbedreigend zijn. De Romeinen bouwden de eerste waterstaatkundige werken en vanaf de tiende eeuw vervaardigden bewoners gezamenlijk de eerste dijkes.

Veen en polders

Rond het Zoetermeerse Meer, nu Meerpolder, vestigden zich voor het jaar 1000 de eerste vissers en boeren die waren afgezakt via de Oude Rijn en de Zwiete naar het grote zoetwatermeer. Ze groeven sloten in het land om de afwatering te bevorderen en landbouw mogelijk te maken. Alleen bestond het gehele middendeel van Zuid-Holland uit veen, gestorven plantenmateriaal dat heel goed water vasthoudt maar bij uitdroging oxideert en inklinkt. Het maaienveld kwam voor 1200 al onder het waterpeil van het meer te liggen en de boeren moesten letterlijk hozen om het water kwijt te raken.

Uitgestoken en gedroogd veen is ook een uitstekende brandstof. De vele steden rondom het veengebied tussen Amsterdam, Rotterdam en Gouda konden deze turf uitstekend gebruiken voor de eigen inwoners en voor de

ARTOTHEEK 'DE VLAMING'

Verbuur

beeldende

kunst

Voor bedrijven en particulieren

Vlamingstraat 2a
2712 BZ Zoetermeer
Telefoon 079 3169551

ontluikende industrieën, met name de bierbrouwerij en de lakennijverheid. Steeds meer turf werd gestoken, tot onder de waterspiegel toe. Molentjes wisten vanaf de vijftiende eeuw het waterpeil omlaag te halen en het land kon weer verder worden verveend. Na 1530 ging men zelfs baggerbeugels gebruiken om het veen onder het wateroppervlak weg te schrapen, tot op de kleilaag die ruim vijf meter dieper lag. Vrijwel al het land verdween op wat ribben na, die nodig waren om de baggerturf te drogen en een aantal dijken die niet mochten worden afgegraven. Een voorbeeld daarvan is de Zegwaartseweg en ook de Landscheiding die nog aan de oostkant van Rokkeveen loopt.

Een groot deel van Holland gaf met name in de winter de aanblik van één grote waterplas. Pas aan het eind van de zestiende eeuw was er voldoende kapitaal en technische kennis om stukje bij beetje land droog te malen. Het Zoetermeerse Meer was een van de eerste in 1614. Zo ontstond het karakteristieke polderlandschap.

In Baarland heeft het gezin van de dominee zich op de eerste verdieping genesteld. Het water is inmiddels gezakt. foto gemeentearchief 05/1574

Water over en door de dijken

Dat betekende nog niet dat het westen van Nederland van de wateroverlast af was. Tussen 1000 en 1953 teisterden 111 overstromingen het land, waarvan drie in de twintigste eeuw, in 1906, 1916 en 1953. Vooral de laatste is nog in het geheugen van velen gegrift. De nacht van 31 januari op zondag 1 februari 1953 was het twee dagen na volle maan en dat betekende springvloed. Daarnaast stond er een storm uit het noordwesten met windkracht 11 tot 12 die het water tegen de kust opstuwde. De zee kwam in Zeeland, de Zuid-Hollandse eilanden en Brabant over de dijken heen en om drie uur 's nachts braken de eerste dijken. De volgende vloed kwam de andere middag en was zo mogelijk nog hoger. Duizenden mensen zaten op daken of dreven rond terwijl door de storm en de gebrekkige communicatiemiddelen niemand van de omvang van de ramp op de hoogte was. Pas op dinsdag kwam de reddingsactie goed op gang. In totaal verloren 1835 mensen het leven. Ook in de omliggende landen waren er doden te betreuren: 300 in Engeland en 25 in België.

Kort na de storm werden duizenden militairen naar het rampgebied gedirigeerd en staken ook vele burgers de handen uit de mouwen. Uit Zoetermeer vertrokken ruim twintig mannen per auto naar Oud-Beijerland waar ze via omwegen na tweeënehalf uur arriveerden; de Barendrechtse Brug was niet bruikbaar gebleken. Ze werden ingezet om daar de doorbraak in de Blaaksendijk te dichten en bij de suikerfabriek om de door vliegtuigen afgeworpen zandzakken te vullen. Ondanks mankementen aan de auto verbleven ze twee dagen op diverse plekken. 's Nachts kropen de hulpverleners met namen als Rietkerk, De Hertog, Hoogendoorn, Bleijleven, Tilburg, Gareman, Van den Berg, Van Eijk, Roos, Sebel en Sentel moe het hooi in. Alleen S. Olieman uit Pijnacker hield het niet uit omdat hij bij het werk ineens enorme watervrees kreeg.

De schade in het hele gebied was enorm. Drieduizend woningen en driehonderd boerderijen waren verwoest en tienduizenden beschadigd. Tweehonderdduizend ha grond lag onder zout water, zevenenveertigduizend stuks vee en honderdveertigduizend stuks pluimvee waren verdronken. Er zaten meer dan honderd gaten in de dijken en het duurde tot november dat de laatste werd gedicht. Tweeënzeventigduizend mensen moesten tijdelijk elders onderdak vinden.

Vluchtelingen

Ook in Zoetermeer streken vluchtelingen neer. Op 24 februari werden er 46 geteld en op 7 mei waren hier nog 39 mensen uit Den Bommel, Dreischor, Zierikzee en vele andere plaatsen. Van overheidswege werd een hele administratie opgezet rondom schades en een speciaal rampschadeboekje

De dorpskern van Oudelande vanaf de kerktoren. Slechts een klein deel staat niet onder water. foto gemeentearchief Zoetermeer 05/754

geïntroduceerd waarmee een slachtoffer zich kon identificeren als iemand die door de ramp was getroffen. Alle vluchtelingen werden tussendoor verplicht met de Citosabus naar het Voorburgse St. Antoniushove vervoerd voor tuberculoseonderzoek. Lijsten werden aangelegd voor het ziekenfonds, voor de re- evacuatie vanaf april, financiële hulp voor het doen van kleine aanschaffingen, zakgeld en precieze aantekening welke goederen uitgedeeld waren. Dingeman Beijer uit Ooltgensplaat verbleef op Dorpsstraat nummer 78. Aan hem werden onder meer een damesmantel, herenkostuums, nieuw korset, schoenen voor het hele gezin, lakens, dekens, slopen, een kindervagen, broeken, luiers, ledikant en matras, vier stoelen, tafel, lepels en vorken verstrekt. Het gezin Van der Linde-Braber uit Dreischor was blij na elf jaar huwelijk en drie keer opnieuw beginnen dat ze allen nog leefden. Wel verlangde de vrouw des huizes naar 'ons eiland' Schouwen-Duiveland en somde in haar brief een aantal benodigdheden op: "Doch het ligt niet in mijn bedoeling dat ik dit alles verlang dat ik dat krijg. Het is slechts een lijstje waarin van behoeftige dingen zijn genoemd en laat ze hieronder dan zij het met een

zekere schroom volgen en geheel vrijblijvend Uwerzijds. Een ledikant, een tafel, eenige stoelen, eenige kop en schotels, tafelmessjes, vorkens en lepels, 1 wasteil, kleine lepeltjes, een paar goed sluitende bussen”, somde ze op. Pieter van Iwaarden uit Stavenisse verbleef met zijn drie kinderen en het gezin van zijn ouders op de bovenverdieping van Zegwaartseweg nummer 200A. Zijn 40-jarige vrouw Tannetje Priem was omgekomen in het water. Zelf werkte Pieter als landarbeider bij C.J. Bos voor fl.45, maar hij was wel tien weken lang ziek geweest vanwege de eerdere ontberingen. Een aantal vluchtelingen bleef tot na september in Zoetermeer voordat ze terug konden keren naar hun woonplaats.

Inscharing en bloembollen

Naast de directe hulp aan vluchtelingen werden vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten getroffen plaatsen geadopteerd. Zes dagen na de ramp meldde ook Zoetermeer zich aan en werd in een groep geplaatst met Voorschoten, Nootdorp, Zoeterwoude, Oegstgeest, Hillegom, Valkenburg ZH, Nieuwerkerk aan de IJssel en Vriezenveen (O). Een commissie van alle burgemeesters toog aan het werk om steun te verlenen aan Baarland en Oudelande in Zuid-Beveland.

Beide plaatsen met elk rond 800 inwoners hadden samen 234 landbouwbedrijven, 47 tractoren en 176 paarden, 21 personenauto's en 15 vrachtwagens. De overstroming had met name de “bogerds” en de “juun” aangetast, de boomgaarden en de uien. In het verzilte landschap maakten die geen enkele kans. Betrekkelijk weinig vee had het leven gelaten maar kon geen kant uit: van de in totaal 2300 hectare lag 2000 hectare onder water.

Allereerst stuurden de burgemeesters vier monteurs naar het gebied om de elektriciteitsvoorziening weer op gang te krijgen. En dat lukte binnen veertien dagen. Vervolgens werd een spaarfonds in het leven geroepen om gelden bijeen te krijgen. Van de verzamelde 11.400 gulden werden kippen en konijnen gekocht, 67 biggen uit Vriezenveen aangevoerd, 21.975 bloembollen door Hillegom beschikbaar gesteld, terwijl Oegstgeest en Voorschoten bomen en heesters leverden. Zoetermeer verzorgde twee vrachten van 3500 kilo aardappelen.

Al dat geld werd bijeengebracht door de gemeenten en de burgerij. Pro Patria leverde de opbrengst van de winteruitvoering in, de Nederlands Hervormde Mondharmonica Club haalde samen met de hervormde en gereformeerde zangkoren bijna 200 gulden op. Ook de langs strakke confessionele lijnen georganiseerde boereninstanties deden een stevige duit in het zakje. Via een speciaal potje van 1700 gulden werden de kosten van de zogeheten inscharing vereffend. Het betrof fokvee uit Baarland en Oudelande dat bij boeren aan Voorweg, Zegwaartseweg en Rokkeveenseweg werd ondergebracht.

Oudelande gezien vanaf de kerktoren

Agrariërs als Vollebregt, Duijnsveld, Sonneveld, Van der Wel, Paul en anderen verzorgden deze dieren tot ver na de zomer van 1953.

Twee jaar later werden de adoptie-gemeenten bedankt voor hun hulp in nood. Als herinnering ontvingen ze alle een Delftsblauw wandbord om in het gemeentehuis op te hangen. Ondertussen was een Deltacommissie aan het werk getogen om plannen voor de toekomst te maken. Door afsluiting van zeearmen moest de kust 700 km korter worden en alle zeeweringen dienden opgehoogd. Veertig jaar werkte men aan deze mammoetoperatie die de kans op overstromingen moest minimaliseren. Het water blijft echter wassen.

Bronnen:

Gemeentearchief Zoetermeer, (05) Gemeentebestuur van Zoetermeer 1940-1961, inv.nr. 753-754. Vermeulen, T., Vijf meter onder N.A.P., Water in Zoetermeer. Zoetermeer 2000. www.delta2003.nl

Beschikbare publicaties

Gebundeld Verleden (1989): Jubileumboek van het Historisch Genootschap met artikelen over vroeg-20e-eeuwse geschiedenis € 4,50

Historische straten in Zoetermeer: Stationsstraat (1995)*: Monumenten en beeldbepalende gebouwen in één van Zoetermeers oudste straten € 2,-

Samen onder één dak (1995): Geschiedenis van de Adventkerksgemeente en de Remonstrantse kerk € 4,-

Over de Reguliersdam (1997): Historische en archeologische informatie over de Zoetermeerse overtoom in Rokkeveen € 9,-

De geur van krijt (1997)*: Onderwijsgeschiedenis en scholen in Zoetermeer € 1,-

Zeventien Zoetermeerse kerken (1998)*: Alle kerkgebouwen in Zoetermeer € 3,-

Terugblik Zoetermeer (1998): video met unieke beelden over de stadshistorie, € 4,50

Monumentaal groen in Zoetermeer (1999)*: Parken en andere groengebieden in Zoetermeer € 1,-

Dorp in oorlog: Zoetermeer 1940-1945 (2000)*: De Tweede Wereldoorlog in Zoetermeer uitgebreid belicht € 22,-

Op de hoek van de Wallen (2001)*: Bouw- en bewoningsgeschiedenis van Dorpsstraat 46 € 4,50

De geschiedenis op straat, een ontdekkingsstocht langs de Zoetermeerse cultuurhistorie (2001): beschrijving van de 286 belangrijkste cultuurhistorische elementen in Zoetermeer, met vijf wandel- en fietsroutes met kaart € 12,50

De geschiedenis op straat (2001), CD-ROM met beschrijving van de 286 belangrijkste cultuurhistorische elementen in Zoetermeer. Met veel kleurenafbelingen en uitgebreide zoekmogelijkheden € 6,80

Verstoep achter de voordeur (2001)*: interieurs te Zoetermeer en Zegwaard rond 1900 € 3,-

Deeꝝ' beide dorpen, Zoetermeer en Zegwaard in 1799 (2002): facsimile van een 18de eeuwse beschrijving van beide dorpen met uitgebreide toelichting en illustraties, gebonden € 9,-

De kerk van Crooneveen, historisch en archeologisch onderzoek naar de Zoetermeerse schuurkerk en de rk-parochie (2002). Met kleurenomslag en full-colour afbeeldingen € 9,80

De Zoetermeersche Handelscourant (2002)*: fraaie advertenties en berichten uit de jaren 1910-1970 € 0,50

Een klassieke juweel: de Oude Kerk in Zoetermeer (2002)*: veel aandacht voor de bouwhistorie, het interieur en de kerkelijke geschiedenis € 7,-

De Zoetermeersche Boerencourant (2003)*: interviews en foto's geven een beeld van het boerenbedrijf tussen 1910 en 1970 € 0,50

De publicaties zijn te koop in geselecteerde Zoetermeerse boekhandels, het Stadsmuseum en bij het Historisch Genootschap Oud Soetermeer: inspreken op (079) 319 06 83, email info@oudsoetermeer.nl (verzendkosten € 3,-).

De met een * gemerkte publicaties zijn samen met de Gemeente Zoetermeer uitgegeven. Meer informatie is te vinden op het internet: www.oudsoetermeer.nl

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstr. 61, tel. (079) 316 44 45

Dranken/Wijnhandel Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. (079) 316 38 02

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. (079) 331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

Koperstraat 40, tel. (079) 363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, tel. (079) 316 78 46

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. (079) 316 24 90

Linthout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. (079) 316 30 84

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer Eerste Stationsstr. 3
tel. (079) 316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. (079) 316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. (079) 361 61 61

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5, tel. (079) 316 34 76

Van Waaij Wonen

Coppeliashouw 30, tel. (079) 343 53 30

Uw huis verkopen?

Duidelijk, Helder, Betrouwbaar!

van Brero & Breugem

NVM REGISTER MAKELAARS - TAXATEURS

Dorpsstraat 14 (naast het Nicolaasplein) 2712 AK Zoetermeer

tel.: 079-3160061 fax: 079-3160026

e-mail: info@vanbrero-breugem.nl internet: www.vanbrero-breugem.nl

Gratis waardebepaling! Bel 079 - 3160061

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijtijdskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl